

Un cop de mà

El comentari lèxic

Gran / Gros

És habitual confondre els adjectius *gran* i *gros*. Per evitar aquesta confusió cal recordar que *gran* significa 'de superfície, de capacitat, en quantitat, d'intensitat considerables, que excedeixen la mida ordinària o usual'. Per exemple: *un pis gran, un camp gran, una banyera gran, un gran nombre d'errors...*

En canvi, apliquem l'adjectiu *gros/grossa* a allò que té un volum considerable. Per exemple: *un meló gros, una bèstia grossa, uns ossos grossos, un problema gros...*

Per tant, direm *gros* tan sols si volem posar l'accent en el volum d'un cos. I en canvi serà més indicat fer servir *gran*, tant si es tracta de superfície com de capacitat.

- ✓ Un jardí **gran** o una cuina **gran** [ens referim a la superfície]
- ✓ Una maleta **gran** o un jersei **gran** [parlem de la seva capacitat]
- ✓ Uns préssecs **grossos** o el dit **gros** d'un peu [ens referim al seu volum]

Núm. 47

El desvetllamots

Endreçar

A les cases on hi ha criatures i també a les escoles, sovint sentim a dir a pares i mestres frases com aquesta: "Nens, a recollir!" Si bé és cansat fer que la mainada col·loqui o desi les coses al seu lloc, hem de procurar que els nens *endrexin* les coses en comptes de recollir-les.

Endreçar és un verb ben nostre que cal recuperar, ple de significat, que expressa 'fer endreça' i que es va perdre per influència de la forma castellana *recoger*. Així doncs: *Nens, quan acabeu de jugar, endreceu totes les joguines!*

Etimologies

Vambes / Keds

A la majoria de comarques, s'usa de forma general el mot *vamba* per anomenar les sabatilles esportives, però a la Garrotxa es manté la forma *keds* (es pronuncia *kec*) per designar el calçat esportiu en general. *Vamba* prové de la marca mítica Wamba, creada l'any 1934 per l'empresa de pneumàtics Pirelli. El mot *ked* prové també d'una marca de sabatilles esportives, que va posar al mercat l'empresa nord-americana Keds (1916).

Clica aquí!

Si vols tenir accés a terminologia científica i tecnològica, clica [aquí!](#) El portal CIT (Terminologia de Ciències i Tecnologia) posa a l'abast de tothom obres terminològiques d'aquest àmbit, i en facilita les cerques. Consta de tres parts: BiblioCIT (biblioteca en línia), CercaCIT (cercador transversal dels termes) i ContextCIT (cercador d'exemples d'ús).

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Març
2015

Un cop de mà

L'apunt de sintaxi

Ús incorrecte de propi

La paraula *propi/pròpia* tan sols serveix per indicar que una cosa és d'una persona o entitat, i no d'una altra.

Exemples: *És com si fos la seva **pròpia** filla. Vendria la seva **pròpia** ànima per un plat de lleties. El català és la llengua **pròpia** de Catalunya. Va assumir aquell error com a **propi**.*

En canvi, és incorrecte l'ús de *propi/pròpia* com a sinònim de *mateix/mateixa*, utilitzat per reforçar la identitat d'un nom, a causa de la influència del castellà:

*La ~~pròpia~~ **mateixa** professora va revisar els exàmens.
Els ~~propis~~ **mateixos** afectats van presentar una queixa.
Va ser el ~~propi~~ **mateix** alcalde qui va donar l'ordre.*

Per tant, cal substituir *propi/pròpia* per *mateix/mateixa* sempre que això sigui possible i no alteri el sentit de la frase.

Núm. 47

Març
2015

Que diu que què?

Escarni

Per al manlleu *escrache*, l'equivalent català més adequat és *escarni*, que fa referència a l'acció de denúncia ciutadana contra una persona de l'àmbit públic feta davant del seu domicili particular o en llocs públics on se la identifica, sovint amb pintades, cants o segudes, amb l'objectiu de protestar contra abusos de gestió, actes de corrupció o violacions dels drets humans que se li atribueixen'.

També es poden fer servir les formes *assetjament públic*, *escarn* i *pressió pública*.

Dóna-hi un cop d'ull

En cadascuna d'aquestes frases s'hi amaga un error. El sabries trobar?

- × *La Llei d'universitats contempla tres tipus de centres de recerca.*
- × *Illes 24 hores de Futbol Sala de Cardedeu*

Si no ho tens clar, pots consultar el [número 3](#) d'Un cop de mà.

Solucions del número anterior:

- ✓ *L'empresa comunica al treballador que només té deu dies de vacances.* [Sense la coma que separa el verb del complement directe.]
- ✓ *El testimoni manifesta que els fets no van passar al vespre, si-ne **sinó** al matí.*

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL